

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Жихарцева О.О.

здобувач,

Львівська комерційна академія

ПОНЯТТЯ, СТРУКТУРА ТА ТИПИ ФІНАНСОВО-ПРОМИСЛОВИХ ГРУП

Фінансові-промислові групи є найдосконалішою формою кооперації в економіці, що підтверджується практикою їх діяльності. У сучасних умовах розвиток таких груп стає одним із основних напрямів розвитку світової економіки. А останнім часом посилюється і мотивація підприємств до входження в ФПГ. Така ситуація пов'язана з можливістю забезпечити контроль над підприємствами з метою налагодження вигідних технологічних і господарських зв'язків.

Вагомим аспектом до входження в ФПГ є те, що багатьох господарських суб'єктів приваблює перспектива спільної реалізації пріоритетних загальнонаціональних програм, отримання необхідної державної підтримки, освоєння довгострокових і перспективних інвестиційних проектів.

Промислово-фінансова група є особливим видом об'єднання підприємств, адже злиття фінансового капіталу з промисловим і торговим та створення на цій основі промислово-фінансових груп відбиває об'єктивні тенденції сучасного індустріального розвитку економіки.

Сучасні фінансово-промислово групи розглядаються як об'єднання виробничих і торгових підприємств з кредитно банківськими установами, що трансформується у великі багатогалузеві господарські систему зі спільною економічною стратегією та внутрішнім товарообігом.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про промислово – фінансові групи в Україні», промислово – фінансова група – це об'єднання, до якого можуть входити промислові підприємства, сільськогосподарські підприємства, банки, наукові і проектні установи, інші установи та організації всіх форм власності, що мають на меті одержання прибутку. Вони створюються за рішенням Уряду України на певний термін з метою реалізації державних програм розвитку пріоритетних галузей виробництва і структурної перебудови економіки України, включаючи програми згідно з міждержавними договорами, а також виробництва кінцевої продукції [1].

Відмітимо, що у сучасній економічній науці існує декілька тверджень стосовно тлумачення поняття «ФПГ». Так, Волощенко В. В. та Литвиненко Н. І. [2] зазначають, що «ФПГ – це форма організації бізнесу, яка утворює диверсифіковану багатофункціональну структуру через об'єднання організацій фінансової та не фінансової сфери і співпрацю з державою. Вона є формою для інтегрованого капіталу, який являє собою об'єднання різних

форм капіталу (промислового, фінансового, торговельного, інтелектуального, людського) через співвласність, яка сконцентрована у промисловця та ним застосовується».

На думку С. Егорова та С. Маринин [3] ФПГ – це організаційна оболонка фінансового капіталу. Вона закріплює єдність виробничих, фінансових та інших інтересів низки компаній та банків.

У залежності від ініціатора створення, консолідуючого ядра, навколо якого вибудовується вся група, наявні сьогодні ФПГ можна умовно поділити на: банківські, промислові, торговельні.

Центром «банківської» ФПГ є кредитно-фінансова організація. ФПГ цього виду відрізняються широкою різноманітністю. До них входять підприємства, які можуть бути абсолютно не пов'язані один з одним ні по виробничій кооперації, ні по іншим господарським інтересам.

Своєю чергою головною умовою виникнення «промислових» ФПГ є необхідність забезпечення виробничо-технічного розвитку групи підприємств і науково-дослідних організацій, які мають спільні інтереси зі створення певної продукції та освоєння нових технологій.

Якщо співпраця учасників фінансово-промислової групи зводиться до кооперації в постачальницько-збутової сфері, то лідируючі позиції природно займають торгові компанії.

Також можливі «м'які» (консорціум, асоціація, союз) і «жорсткі» (холдингового типу) варіанти організаційної будови фінансово-промислових груп. Вибір типу організаційної будови ФПГ визначається відносинами власності в групі, зв'язками з капіталу між її учасниками, сукупністю договірних і неформальних взаємних зобов'язань, цілями створення і напрямками розвитку.

ФПГ можуть відрізнятися за формами виробничої інтеграції: вертикальні, горизонтальні, конгломерати.

Фінансово-промислові групи можна також класифікувати за масштабами діяльності на:

- регіональні;
- міжрегіональні;
- транснаціональні.

Сьогодні розвиток вітчизняних груп потребує класифікації, як за кількісними та якісними критеріями, так і за організаційно-структурними формами промислово – фінансових груп. До основних критеріїв класифікації можна віднести:

- розмір групи;
- центр формування групи (головна компанія);
- спосіб формування;
- спосіб інтегрування;
- межі діяльності групи на внутрішньому та зовнішньому ринках [4].

Досвід, накопичений з моменту створення перших ФПГ, дозволяє зробити попередні висновки про основні тенденції процесу їх формування. Найчастіше у кожній із створених груп використані комбінації декількох

варіантів. Останнім часом ФПГ створюються переважно на основі договору з ініціативи учасників за допомогою ринкової консолідації активів.

Отже, ефективна трансформація української економіки, прискорення вирішення комплексу питань з подолання кризових явищ, підвищення ролі вітчизняного виробництва у міжнародному поділі праці може бути забезпечена саме на засадах формування ФПГ.

Список використаних джерел:

1. Про промислово-фінансові групи в Україні: Закон України від 21.11.1995 р. № 437/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 23. – Ст. 88.
2. Волошенюк В. В. Сучасна організація ФПГ в Україні та перспективи її розвитку / В. В. Волошенюк, Н. І. Литвиненко // Наукові праці ДонНТУ. Серія: економічна. Випуск 31-3. Режим доступу: <http://www.donntu.edu.ua/>»Библиотека»/Информационные ресурсы»
3. Егоров С., Маринин С. Создание интегрированных структур в высокотехнологическом комплексе // Экономист. – 2004. – № 6. – С. 30-32.
4. Онишко С. В. Фінансове забезпечення інвестиційного розвитку: Монографія / Денисенко М. П., Михайлова Л. І., Гриценко І. М., Гречан А. П. та ін.; за ред. д.е.н., проф., акад. М. П. Денисенко, д.е.н., проф. Л. І. Михайлової. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 1050 с.

Копитова І.В.

кандидат економічних наук, доцент,

Житомирський національний агроекологічний університет

СИСТЕМА МЕТОДІВ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВА

Оцінка ефективності управління виробництвом (ОЕУВ) є важливим елементом процесу управління і формує надійність його зворотного зв'язку й забезпечує адекватну адаптацію соціально-економічних систем до змін у їх зовнішньому та внутрішньому середовищі. ОЕУВ в практичній управлінській діяльності виступає об'єктивною вимогою, а сучасні умови формують потребу у її здійсненні не на емпіричному рівні, а на науковому підґрунті. Це вимагає, в першу чергу, розробки її методології.

Дана проблема вже тривалий час знаходиться в центрі уваги багатьох науковців: Ч. Бернарда, Е. Гроува, Л. Г'юліка, П. Драккера, М. Ітлі, С. Малфорда, Г. Саймона, М.Г. Чумаченка, С.В. Шапошнікової, Л.І. Федулової, І.І. Мазур, В.Д. Шапиро, Н.Г. Ольдерогге, І.В. Коврижних та багатьох інших. В їх працях знайшли своє відображення окремі аспекти проблеми оцінки ефективності управління. Разом з тим, в її межах існує чимало невивчених і суперечливих питань, на що вказують й самі дослідники. В тому числі особливого значення набувають методичні аспекти даної проблеми і, зокрема, визначення системи методів при проведенні ОЕУВ.

Розробка механізму ОЕУВ має на меті забезпечити суб'єкта оцінки необхідним інструментарієм, який би дозволив отримати істинні знання про